

RZĘKA DŹWINA W CZASACH NOWOŻYTNYCH. CZ. 1: RZĘKA JAKO GRANICA

Mariusz Balcerek

ORCID: 0000-0002-1007-8042

<https://www.researchgate.net/profile/Mariusz-Balcerek>

Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu

Książnica Kopernikańska w Toruniu

Rzeka Dźwina w czasach nowożytnych

Balcerek, M. (2022). The Daugava River in the Early Modern Period. A Border, an Obstacle, and a Trade Route. *Textus et Studia*, 30(2), 123–170.
<https://doi.org/10.19265/tes.08202>.

Cel

- Jak wygląda podstawa źródłowa i literaturowa tematu?
- Jak prezentuje się rzeka Dźwina na starych mapach?
- Jak kształtowała się granica na rzece na inflanckim odcinku?
- Jak kształtowała się granica na rzece na ruskim odcinku?
- Jak granica na rzece Dźwinie prezentuje się na tle granic na Dnieprze, Dunaju, Wiśle i Wołdze?

Agenda

- Źródła
- Literatura
- Podstawowe informacje
- Odcinek inflancki
- Odcinek ruski
- Podsumowanie

Źródła:

Granica pomiędzy Rzeczypospolitą a Księstwem Kurlandii i Semigalii:

1. Pacta Subiectionis Wilna, 28. November 1561. (2019).
In E. Oberländer, & V. Keller (Eds.), *Kurland. Vom Polnisch-Litauischen Lehnsherzogtum zur Russischen Provinz. Dokumente zur Verfassungsgeschichte 1561–1795* (pp. 54-71). Ferdinand Schöningh.

Granica pomiędzy Szwecją a Księstwem Kurlandii i Semigalii:

1. Zwischen Schweden und Polen wird ein Stillstand auff 6. jahre auffgerichtet. (1633). In *Theatreum Europeum* (vol. 2, pp. 67–69). Matthäus Merian.

Źródła:

Granica pomiędzy Rzeczypospolitą a Wielkim Księstwem Moskiewskim i Rosją:

1. Dogiel, M. (1758). *Limites regni Poloniae*. Druk. Pijar.
2. Traktat między Nayiaśn. Krolem Imcią y Nayiaśnieyszą Rzeczpospolitą Polską y Nayiaśnieyszą Imperatorową całej Rosyi. (1860). In *Volumina Legum* (vol. 8, pp. 21–29). Nakładem i drukiem Jozafata Ohryzki.
3. Dokument traktatu pokojowego sporządzony przez posłów wielkiego księcia moskiewskiego. (1988). In A. Possevino. *Moscovia*, A. Warkotsch (trans.) (pp. 225–233). Pax.
4. Dokument traktatu pokojowego sporządzony przez posłów najjaśniejszego króla Polski. (1988). In A. Possevino. *Moscovia*, A. Warkotsch (trans.) (pp. 233–241). Pax.

Wszystkie pola

Rozszerzone

Szukaj

Tytuł pozycji:

Moscoviae[Powrót do listy wyników](#)[Poprzedni](#)

2 z 8

[Następny](#)[Dodaj na Twoją półkę](#)[Szczegóły](#)**MARC 21**

Tytuł pełny: Moscoviae
Autorzy: [Possevino, Antonio \(1533-1611\)](#)
Rok wydania: 1586
Wydawca: Vilnae : Apud J. Velicensem
Opis fizyczny: K. 5 nlb., 46, 2 nlb., 25, 1 nlb., 261 ; 8°
Uwagi: Estr. XV-XVIII t. 25 s. 107
Gatunek / Forma: [Starodruki](#)

 11. Stare Druki**Informacja**

✕

Anonimowy użytkownik nie może zamawiać i rezerwować dokumentów!

Wyświetl egzemplarze z wybranej biblioteki :

Książnica Kopernikańska w Toruniu

Lokalizacja:

poziom 3

Położenie:

Magazyn

Agenda:

ZSPEC

Źródła:

Granica pomiędzy Rzeczypospolitą a Wielkim Księstwem Moskiewskim i Rosją:

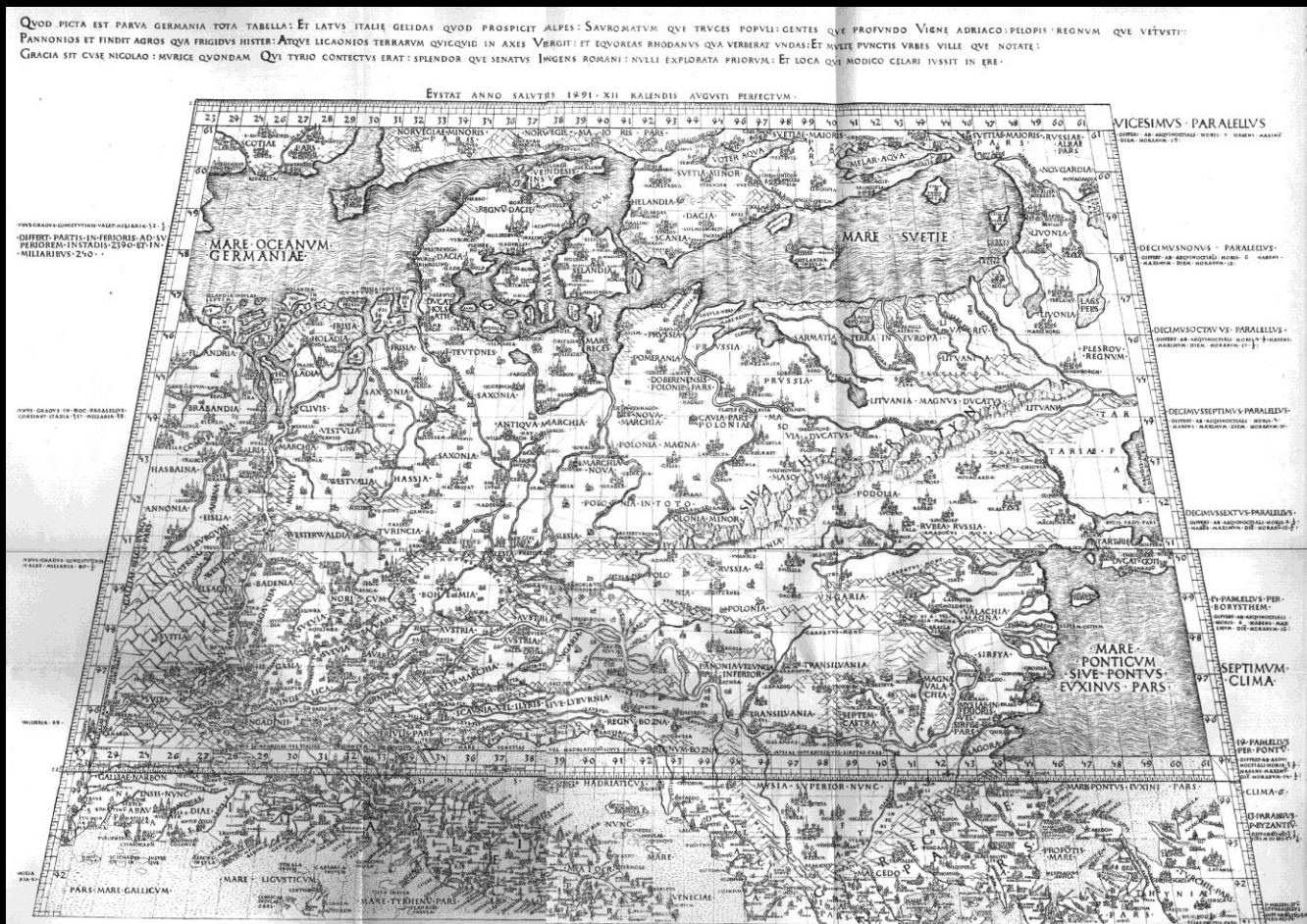
1. Małow, A. (2010). Dokumenty polsko-rosyjskiego rozejmu zawartego 11 (1) XII 1618 r. we wsi Dywilino, *Wschodni Rocznik Humanistyczny*, 2, 7–100.
2. *Traktat polanowski / Polyanovskiy dogovor*. (2002). In O. Aleksejczuk (ed.). *Traktaty pokojowe pomiędzy Rzeczypospolitą a Rosją w XVII wieku / Mirnyye dogovory mezhdu Rech'yu Pospolitoj i Rossiiyey v 17 veke* (pp. 22–47). Platan.
3. *Traktat o wieczystym pokoju / Dogovor o vechnom mire*. (2002). In O. Aleksejczuk (ed.). *Traktaty pokojowe pomiędzy Rzeczypospolitą a Rosją w XVII wieku / Mirnyye dogovory mezhdu Rech'yu Pospolitoj i Rossiiyey v 17 veke* (pp. 48–65). Platan.

Dzwina na starych mapach

Mapa Sarmacji Europejskiej i Chersonezu Taurydzkiego (Krymu) na podstawie „Geografii” Ptolemeusza (Ptolemaios, Fries & Trechel, 1541)

Dźwina na starych mapach

Mapa Niemiec z 1491 roku
(de Cusa, 1491)

Dźwina na starych mapach

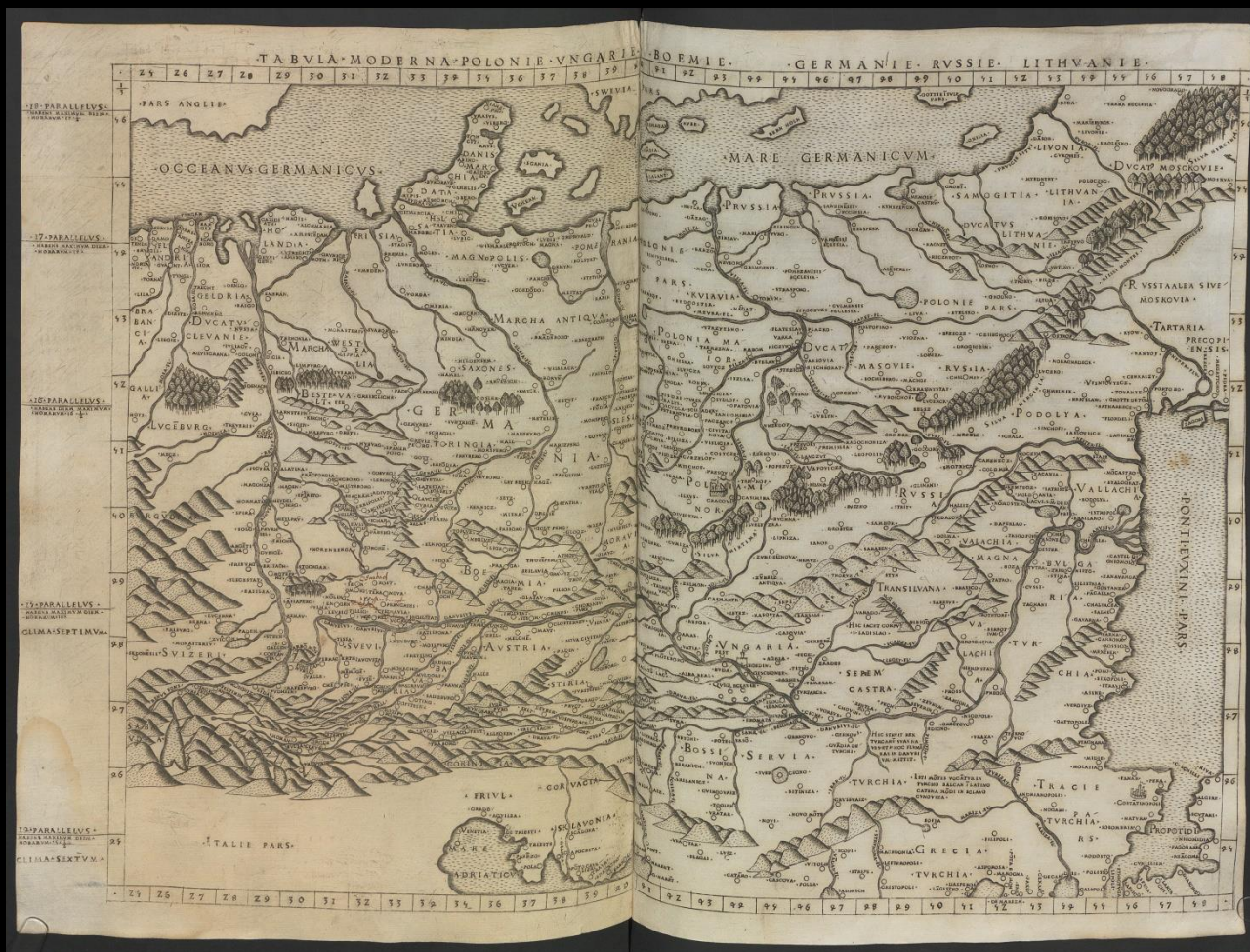
Dźwina na starych mapach

Dźwina na starych mapach

Dźwina na starych mapach

Mapa Europy Środkowej – przeróbka mapy Mikołaja z Kuzy z 1507 roku
(Benevanto, 1507)

Dźwina na starych mapach

Dźwina na starych mapach

Dźwina na starych mapach

Mapa Prus i Inflant z 1548 roku
(Gastaldi, 1548)

Dźwina na starych mapach

Mapa Prus i Inflant z 1548 roku
(Gastaldi, 1548)

Dźwina na starych mapach

Mapa Inflant z około 1573 roku
(Portanius, 1592)

Dźwina na starych mapach

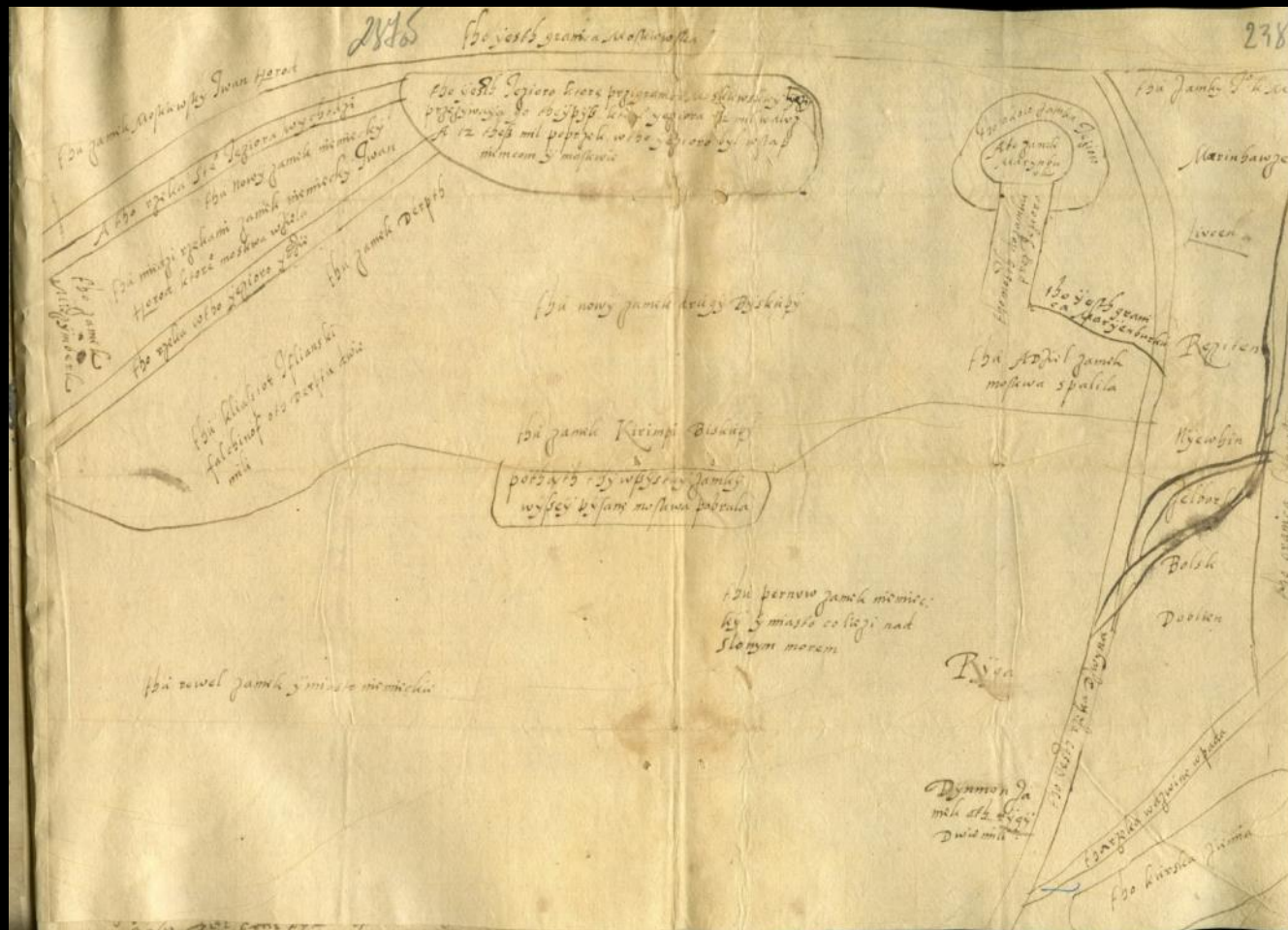
Mapa Inflant z lat około 1573-1578
(Portanius, 1573-1578)

Dźwina na starych mapach

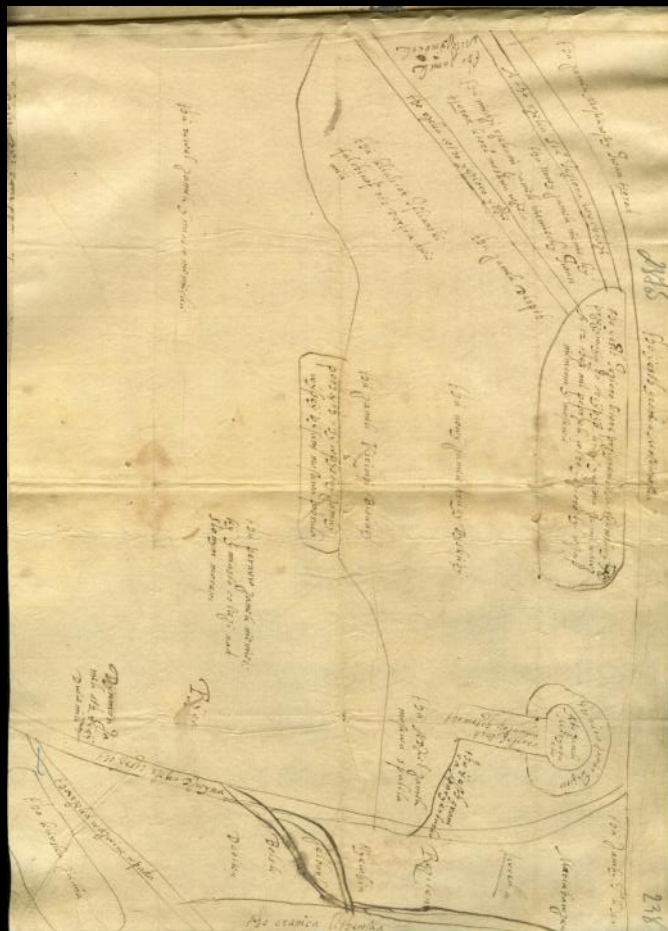
Mapa Inflant z lat około 1573-1578
(Portanius, 1573-1578)

Dźwina na starych mapach

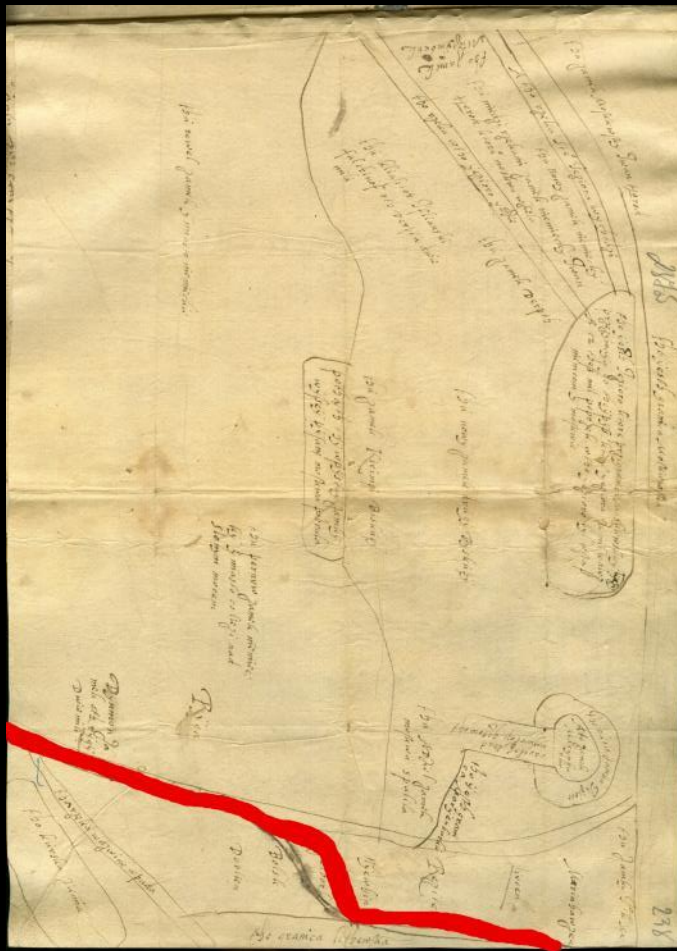
Mapa Inflant z około 1558/1560 roku
(NN, [1559-1560])

Dźwina na starych mapach

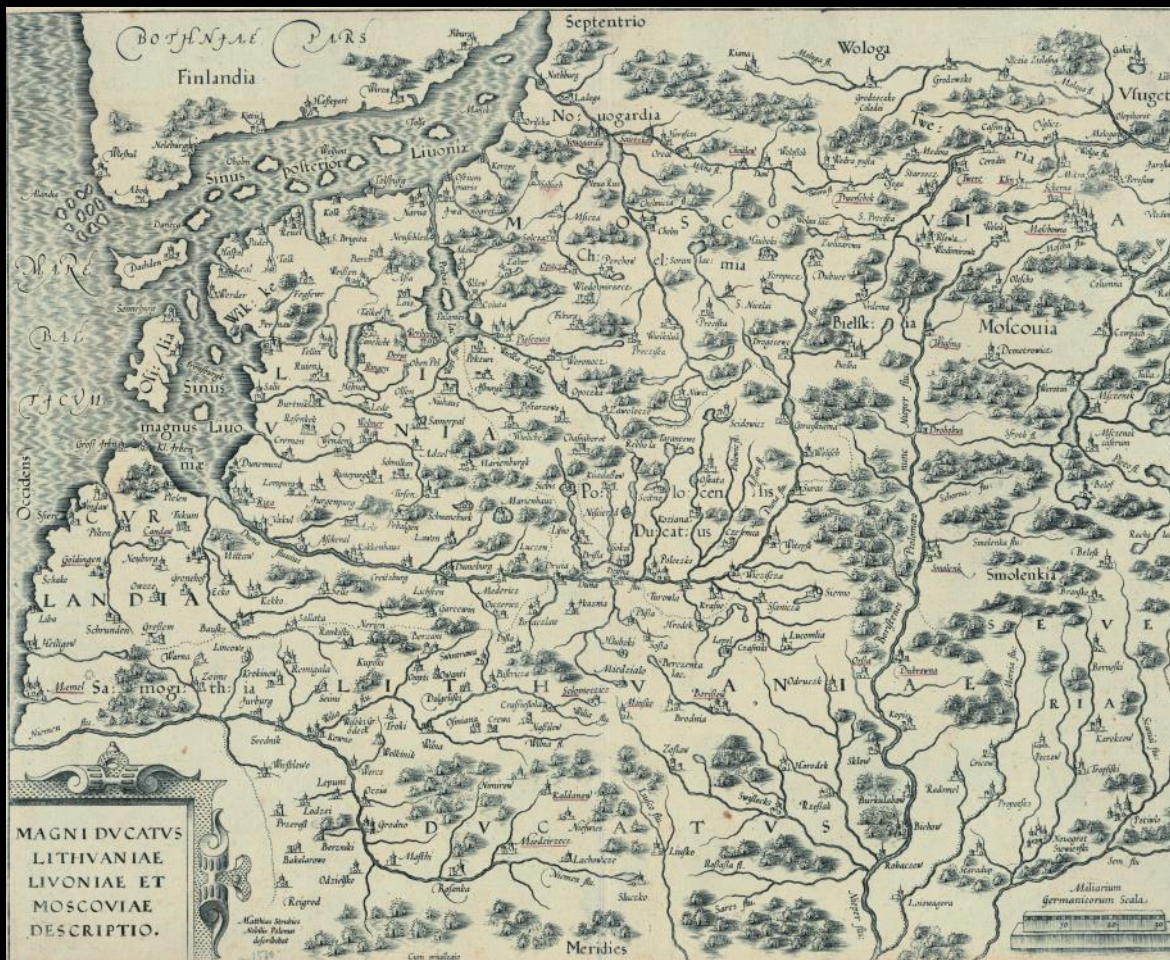
Mapa Inflant z około 1558/1560 roku
(NN, [1559-1560])

Dźwina na starych mapach

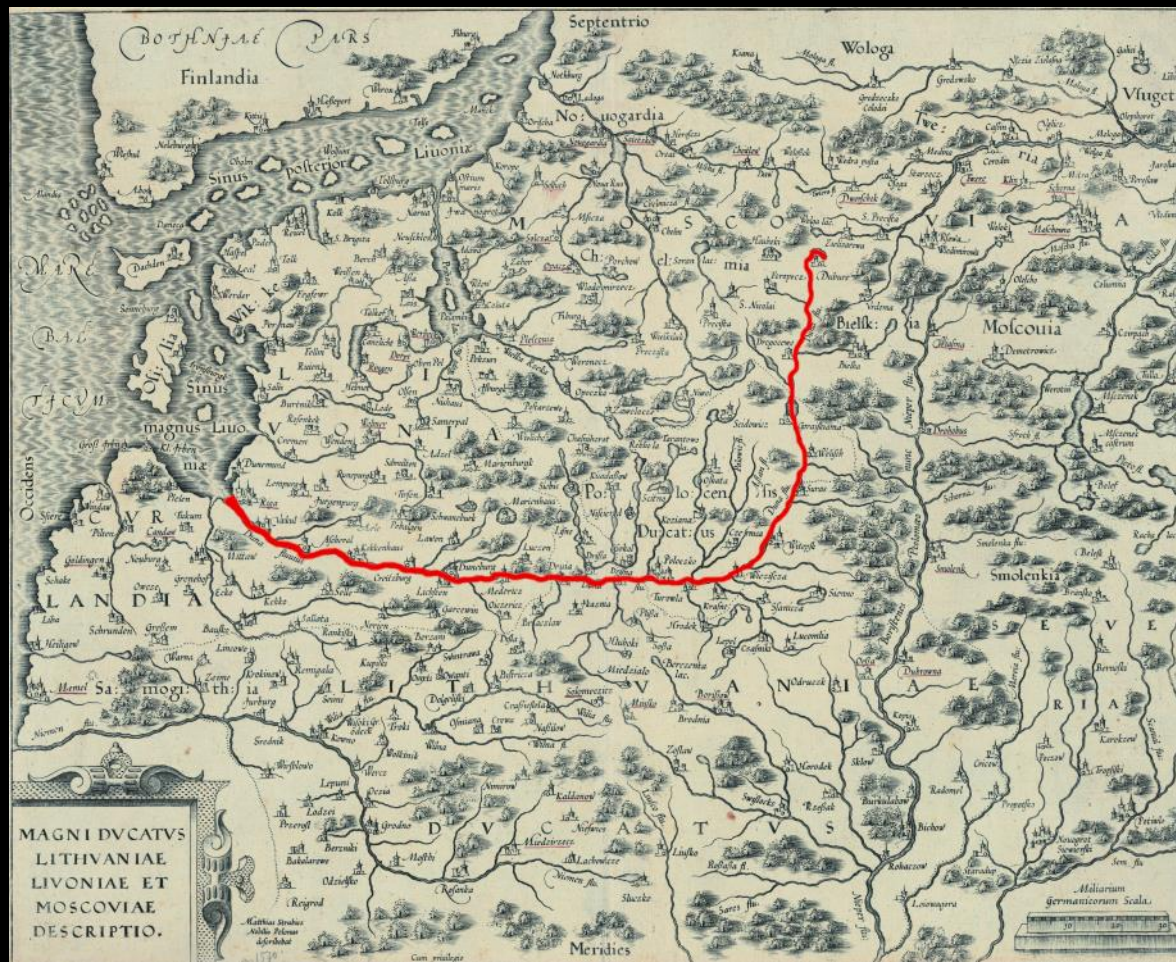
Mapa Inflant z około 1558/1560 roku
(NN, [1559-1560])

Dźwina na starych mapach

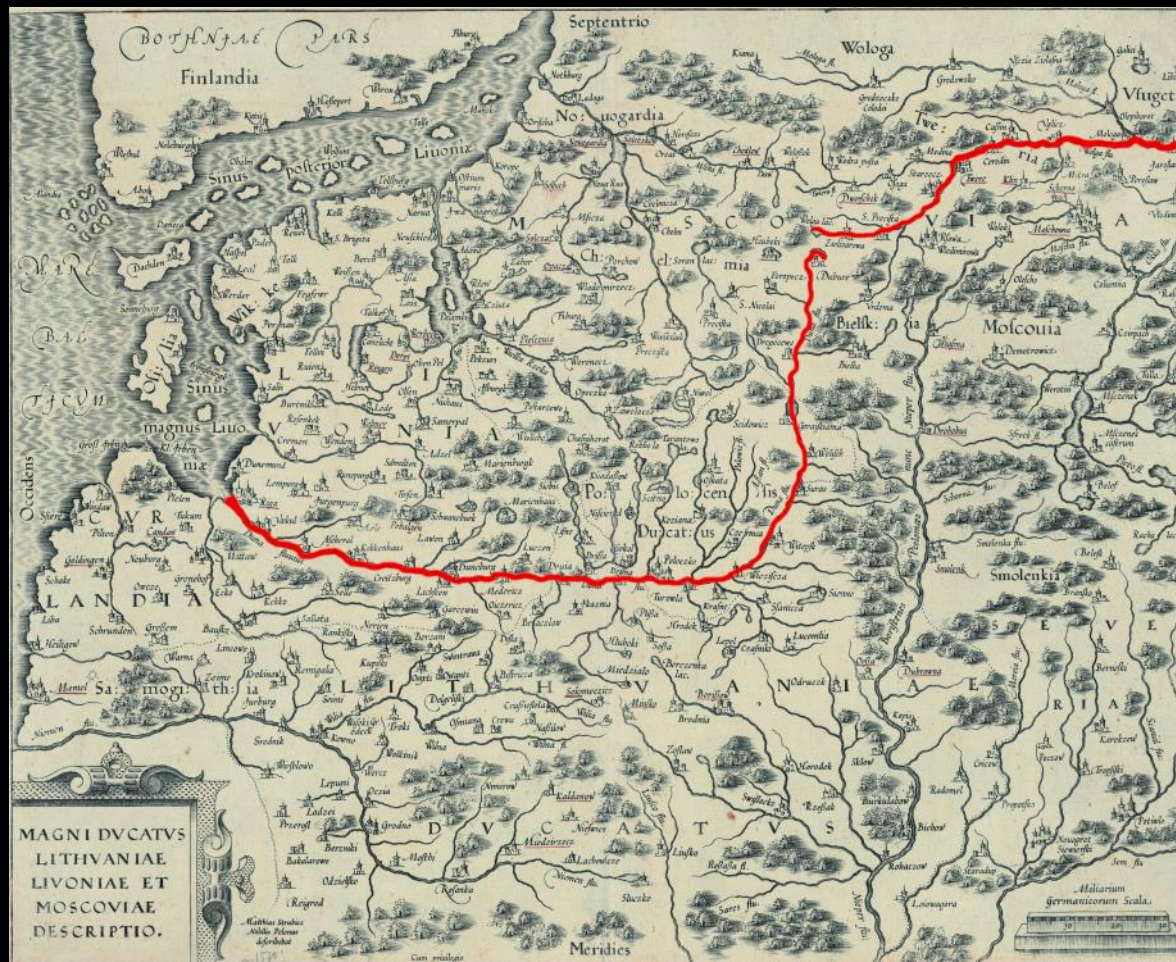
Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego, Inflant i Moskwy
(Strubycz et al, 1589)

Dźwina na starych mapach

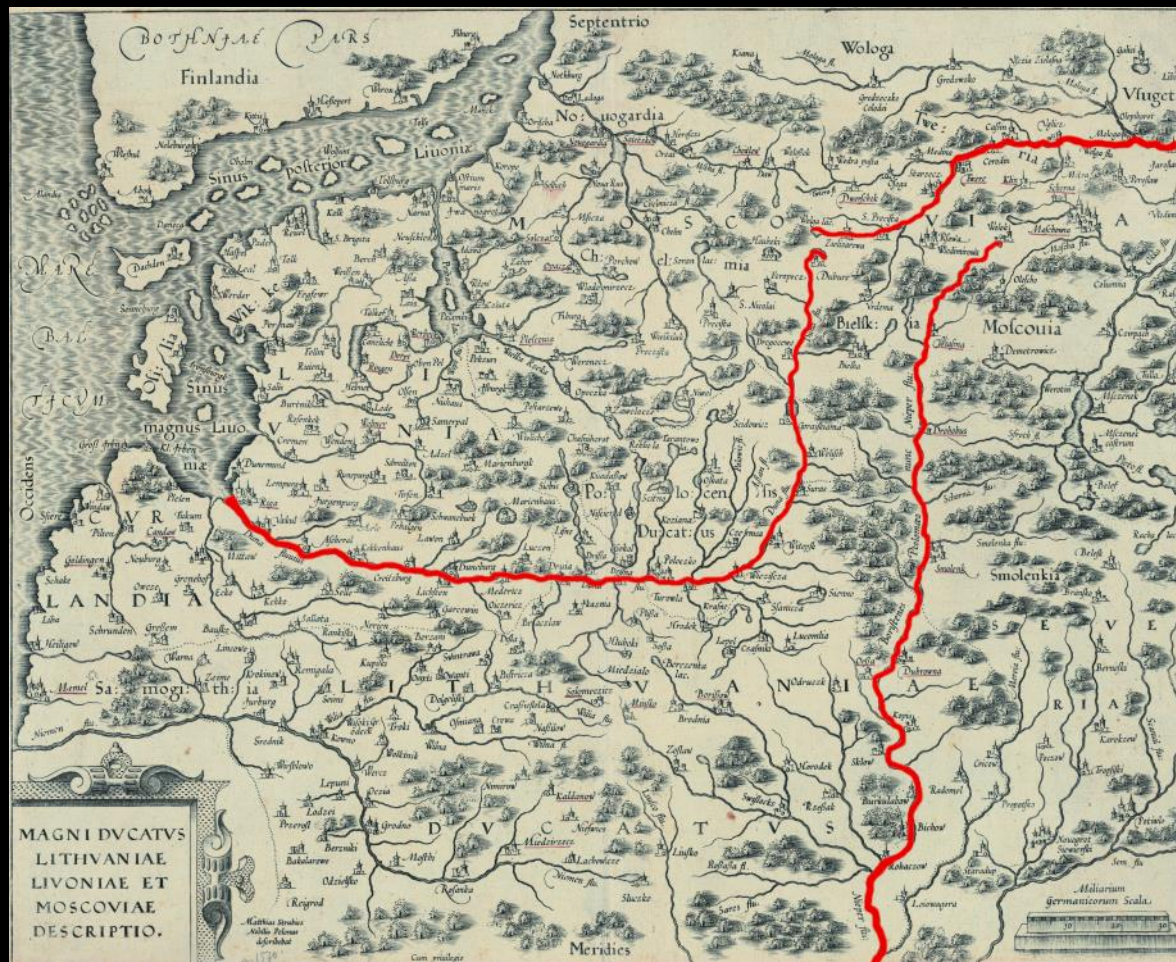
Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego, Inflant i Moskwy
(Strubycz et al, 1589)

Dźwina na starych mapach

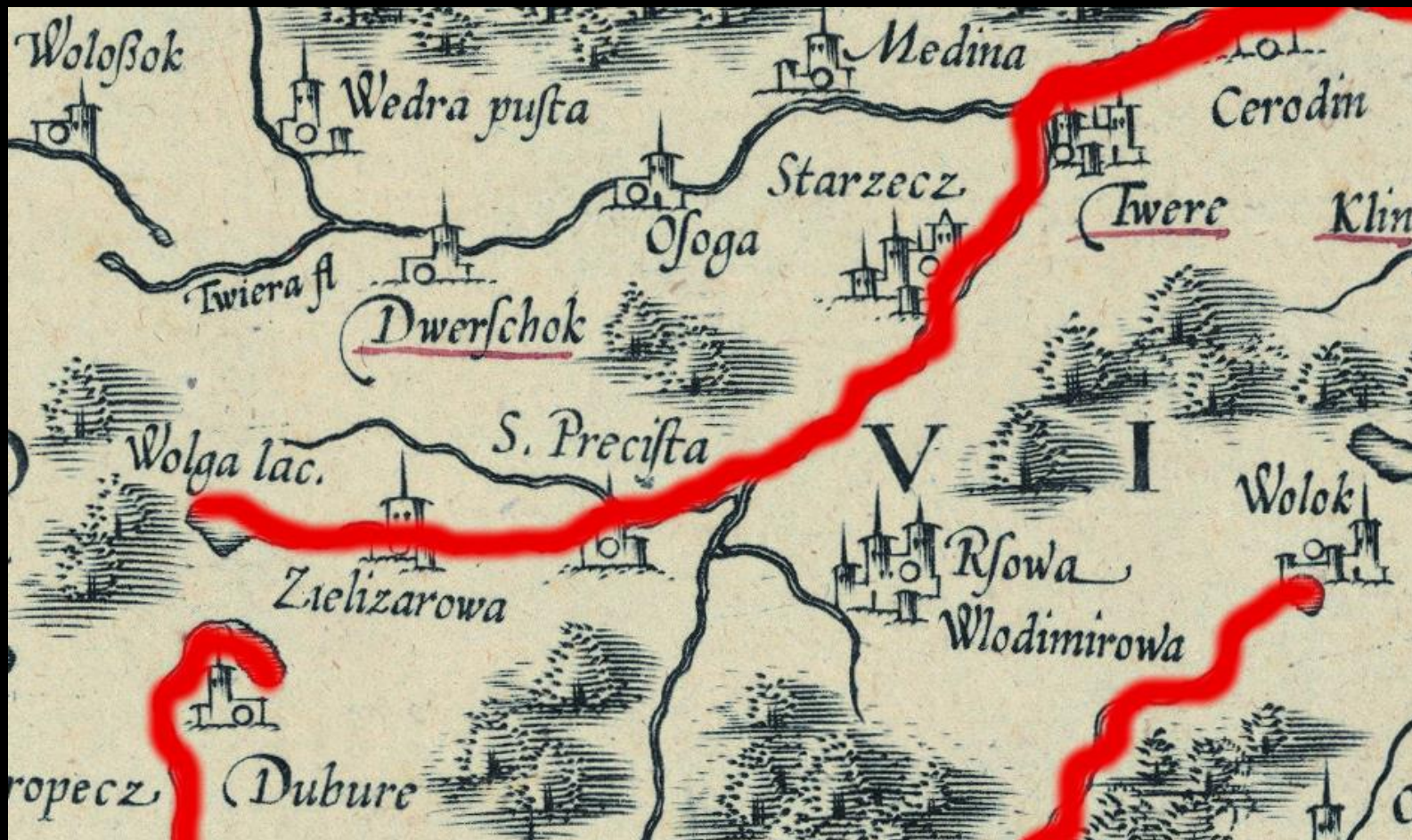
Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego, Inflant i Moskwy
(Strubycz et al, 1589)

Dźwina na starych mapach

Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego, Inflant i Moskwy
(Strubycz et al, 1589)

Dźwina na starych mapach

Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego, Inflant i Moskwy
(Strubycz et al, 1589)

Dźwina na starych mapach

Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego, tzw. Mapa radziwiłłowska z 1635 roku
(Makowski et al, 1635)

Dźwina na starych mapach

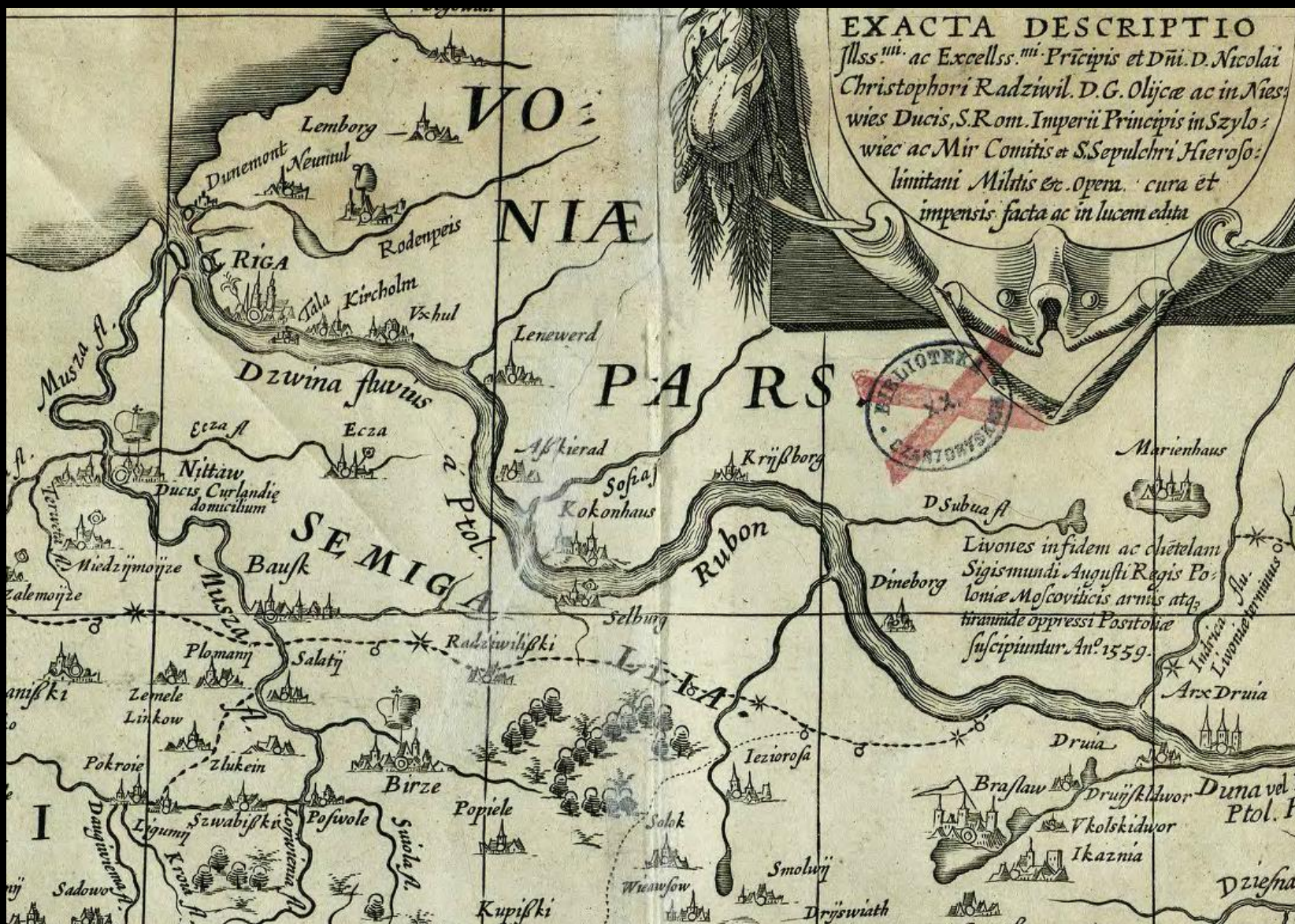

Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego, tzw. Mapa radziwiłłowska z 1635 roku (Blaeu et al, [1635])

Dźwina na starych mapach

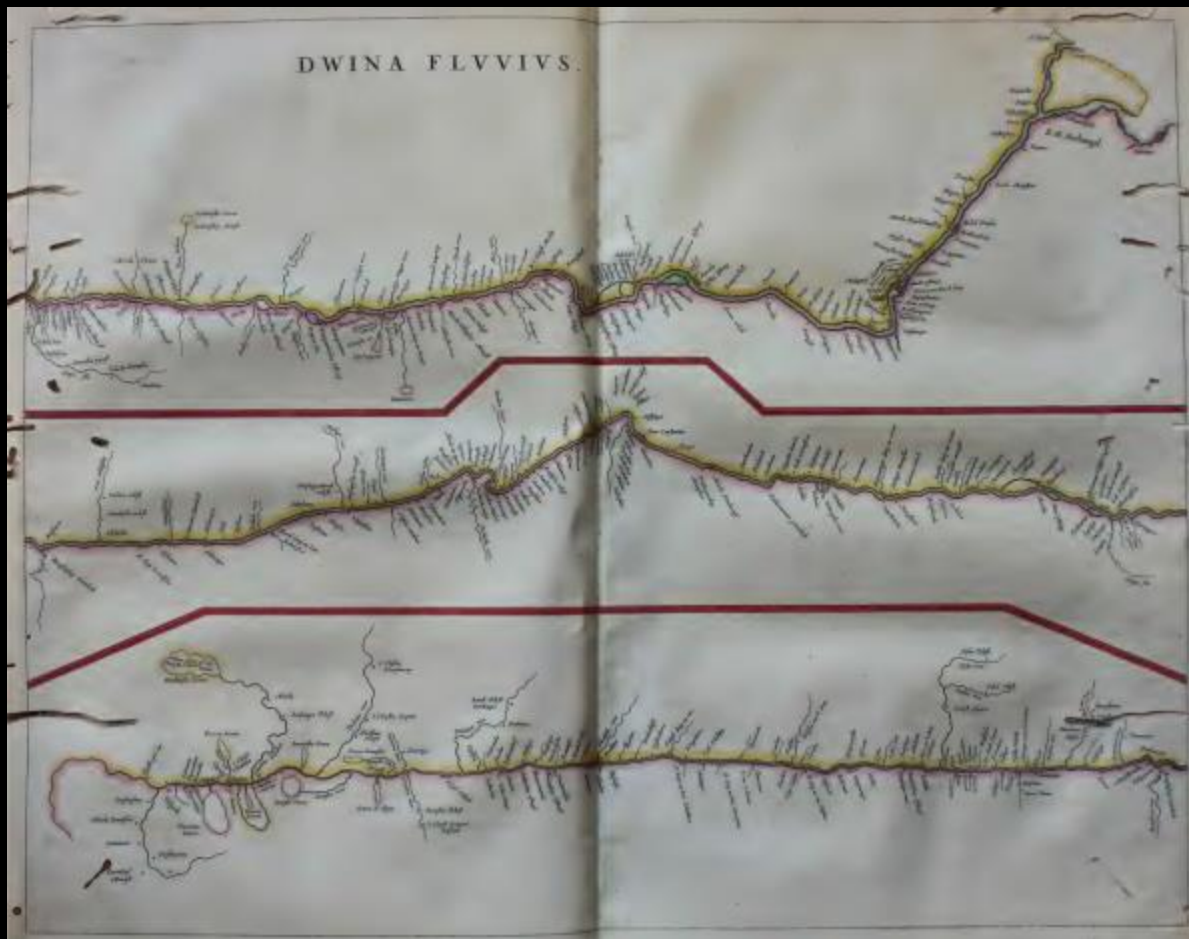
Dźwina na starych mapach

Dźwina na starych mapach

Dźwina na starych mapach

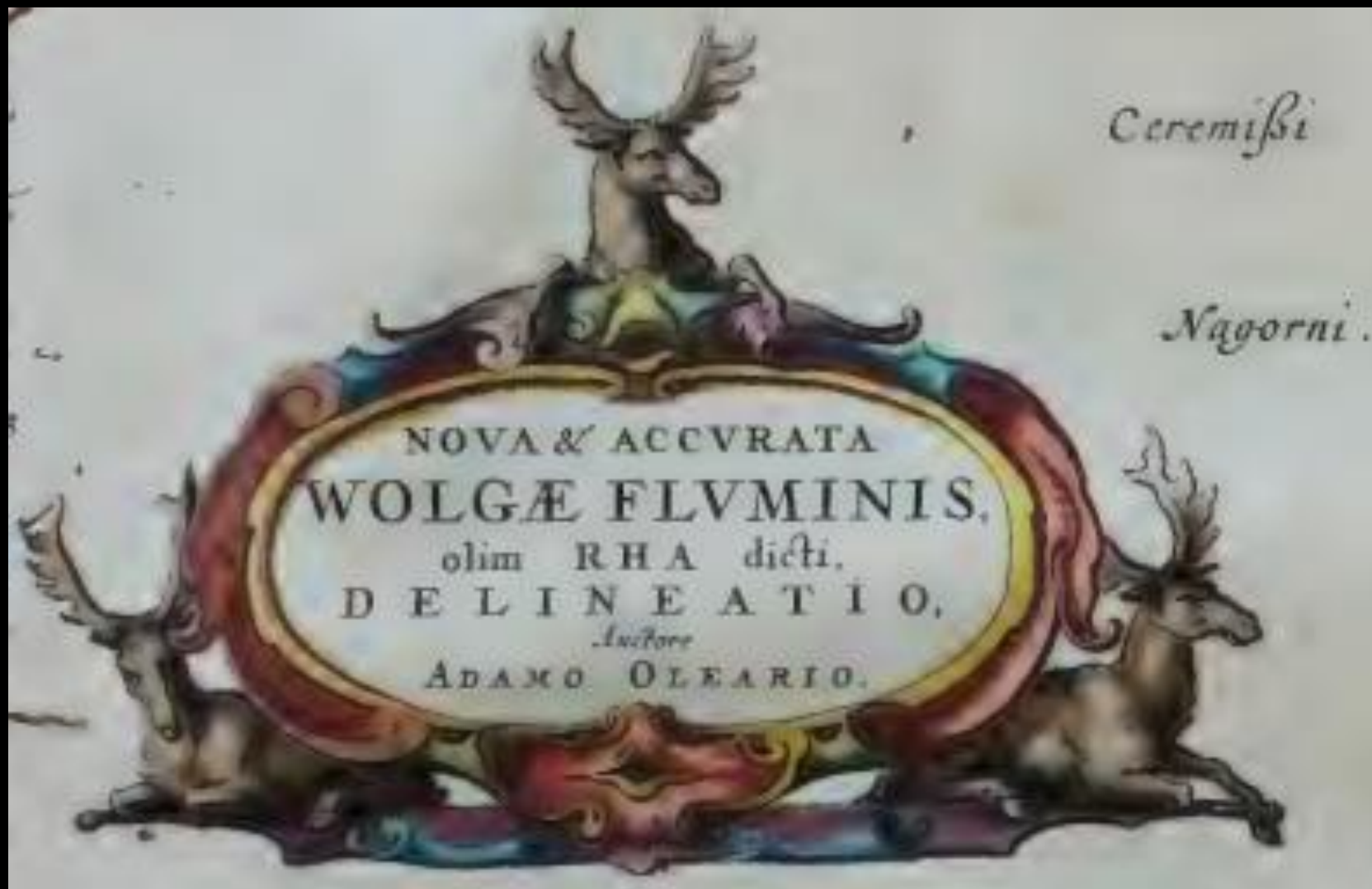
Rzeka Dźwina w atlasie „Geographia Blauiana”
(Blaeu, 1659, 65)

Dźwina na starych mapach

Rzeka Wołga w atlasie „Geographia Blauiana”
(Blaeu, 1659, 64)

Dźwina na starych mapach

Literatura:

1. **Natanson-Leski, J.** (1922). *Dzieje granicy wschodniej Rzeczypospolitej. Część 1: Granica moskiewska w epoce jagiellońskiej*. Książnica Polska Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych.
2. **Natanson-Leski, J.** (1930). *Epoka Stefana Batorego w dziejach granicy wschodniej Rzeczypospolitej*. Nakł. Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.
3. **Natanson-Leski, J.** (1964). *Rozwój terytorialny Polski. Od czasów najdawniejszych do okresu przebudowy państwa w latach 1569–1572*. Nakł. Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.
4. **Godziszewski, W.** (1934). Granica polsko-moskiewska wedle pokoju polanowskiego 1634 (z dwiema mapami). *Prace Komisji Atlasu Historycznego Polski*, 3, 1–98.
5. **Mattiesen, H.** (1957). Gebiet und Grenzen des Herzogtums Kurland 1569–1795, *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas*, 1/2, 198–205.

Literatura:

6. **Jakovļeva, M.** (2001). Territorium und Grenzen des Herzogtums Kurland und Semgallen im 16. und 17. Jahrhundert. In E. Oberländer (Ed.), *Das Herzogtum Kurland 1561–1795. Verfassung, Wirtschaft, Gesellschaft* (vol. 2, pp. 69–104). Verlag Nordostdeutsches Kulturwerk.
7. **Jakovļeva, M.** (1999). Robežas un administratīvais iedalījums Latvijas teritorijā 16. gs. otrajā pusē un 17. gs. In A. Caune (Ed.), *Latvijas zemju robežas 1000 gados* (pp. 91–130). Latvijas Vēstures institūts.
8. **Jakovļeva, M., & Mieriņa A.** (1999). Robežas un administratīvais iedalījums Latvijas teritorijā 18. gs. In A. Caune (Ed.), *Latvijas zemju robežas 1000 gados* (pp. 131–146). Latvijas Vēstures institūts.
9. **Mieriņa, A.** (1999). Latvijas administratīvais iedalījums (1918–1940). In A. Caune (Ed.), *Latvijas zemju robežas 1000 gados* (pp. 210–240). Latvijas Vēstures institūts.

Literatura:

10. **Mieriņa, A.** (1999). Latvijas valstu robežas (1918–1940). In A. Caune (Ed.), *Latvijas zemju robežas 1000 gados* (pp. 182–209). Latvijas Vēstures institūts.
11. **Dominiczak, H.** (2011). *Dzieje kresów i granicy państwa polskiego na wschodzie od czasów najdawniejszych do roku 1945*. Adam Marszałek.
12. **Nagielski, M.** (2012). *Przebieg granicy wschodniej W. Ks. Lit. z Moskwą w XVI–XVII wieku ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia strategicznego Bramy Smoleńskiej*. In W. Rezmer (Ed.), *Od armii komputowej do narodowej* (vol. 4, pp. 27–63). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Podstawowe informacje:

Nazwy: Rubon, niem. Düna, pol. Dźwina,
ros. Западная Двина, biał. Дзвіна, Заходняя Дзвіна,
Западная Двина, łot. Daugava, liw. Vāina

Długość Dźwiny: 1020 km

Wołga: ponad 3531 km

Dunaj: 2850 km

Dniepr: 2201 km

Wisła 1047 km

Dźwina przepływa dzisiaj przez:

Rosję – 325 km (źródło: Андреаполь)

Białoruś – 352 km

Łotwę – 343 km

Podstawowe informacje:

Rzeka Dźwina z dopływami
(opracowanie autora)

Odcinek inflancki

Granica na Dźwinie w średniowieczu
(opracowanie autora)

Odcinek inflancki

Granica na Dźwinie po 1561 roku (granica na rzece około 290 km)
(opracowanie autora)

Odcinek inflancki

CalcMaps

Map areaRadiusDistanceElevationCoordinates

Language (EN)

An online resource that enables visitors to easily and quickly use maps in order to measure, search and overlay mark-up elements on maps for a wide range of useful applications.

Calculate area on Map

Find the area of any simple shape on a map.

Useful tool to find the approximate acreage or a tract of land, the square footage of a roof, or estimate of the area of something.

Calculate distance on Map

Use the distance calculator map to find the distance between multiple points along a line.

Google Maps distance calculator is a simple tool that allows you to draw a line on a map and measure its distance.

Measure Radius on Map

With this tool, you can know the radius of a circle anywhere on Google Maps.

By simply clicking on a single point and extending or moving the circle to change the radius on the Map.

Calculate elevation on Map

Find the elevation of a location or path drawn on a google map.

This elevation tool allows you to see a graph of elevations along a path using a Google map.

Features

Calculate your Land Area

It's easy to calculate area of your land, just plot the corner of your land with the marker, using marker points in sequence.

Calculate Land Width

Calculate the width of your land.

Get the altitude, degrees and angles on your land

Every time you plot a marker on your land, you will get the heading and the altitude of the marker.

Calculate Distances

Get distances in meters, miles or feet on your land.

Calculate Buildings Area

Find the area of your house, carport, studio, extension or garage.

Web Application

You can use the application everywhere and also with your phone.

Trace Contour Lines

Trace contour lines on your land to get an average of the altitude. Each marker will show the exact altitude.

Check the slope of your land

It is easy to know the slope of your land. Just trace the line and scroll down the page to view the altitude chart of your land.

Share your tracing on Facebook and Twitter

Share your data information on Facebook and Twitter.

© Calcmaps.com 2015

Terms and Conditions

Policy Privacy

Cookies

Contact us

Language

Facebook

Odcinek inflancki

Contulimus, atque conferimus, primum totum illum tractum Curlandiae et Semigalliae, incipiendo a salso mari, sursum sequendo fluvium Hilga, ascendendo ad antiquos limites, per Radziwilum inceptos et dispositos, inter Samogitiam, Lithuaniam, et Russiam ab una, et Livoniam ab altera partibus, versus Districtum Polocensem ad Dunam fluvium, descendendo vero Duna usque in mar salsum [podkreślenie autora], adeo, ut quidquid in istis terminis cis Dunam versus Lithvaniam continetur, et ad Ordinem Livoniae spectabat.

(Pacta Subiectionis, 2019, 64–65)

Odcinek inflancki

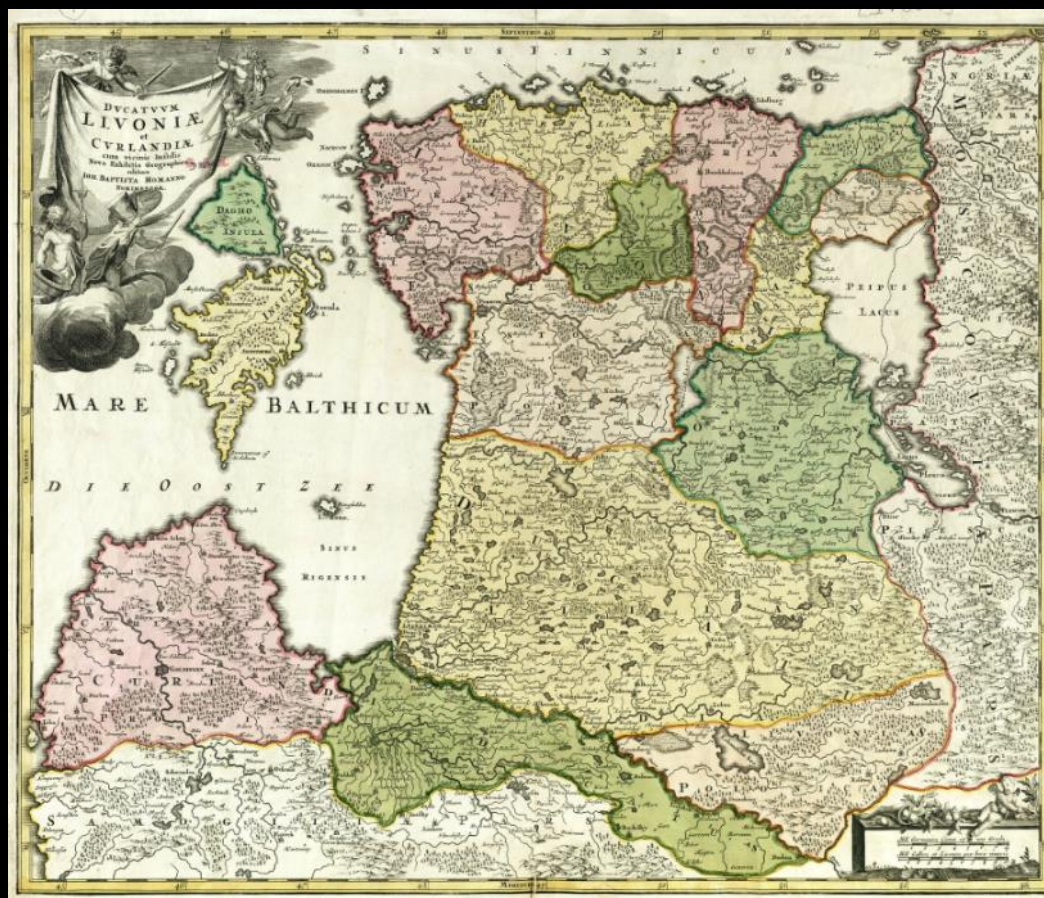
Zebraliśmy i nadaliśmy na początek cały obszar Kurlandii i Semigalii, począwszy od słonego morza [Morza Bałtyckiego], wzdłuż rzeki Hilgi [lit. Šventoji, pol. Święta] w górę, wznosząc się do starożytnych granic, zainicjowanych i wytyczonych przez Radziwiłła [Mikołaja, kanclerza Wielkiego Księstwa Litewskiego], między Żmudzią, Litwą i Rosją z jednej a Inflantami z drugiej strony, wzdłuż Dźwiny, od Województwa Połockiego aż do słonego morza [podkreślenie autora], do takiego stopnia, że cokolwiek w tych granicach po tej stronie Dźwiny się mieściło, naprzeciwko Litwy, a patrzyło na Zakon Inflancki.

Odcinek inflancki

Granica na Dźwinie po 1660 roku (granice: 95 km i 195 km)
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

Mapa Inflant oraz Księstwa Kurlandii i Semigalii z początku XVIII w.
(Homann, [1710-1715])

Odcinek ruski

Odcinek inflancki

Granica na Dźwinie po 1721 roku
(opracowanie autora)

Odcinek inflancki

Granica na Dźwinie po 1795 roku
(opracowanie autora)

Odcinek inflancki

Podział Łotwy na trzy historyczne krainy w 1918 roku
(opracowanie autora)

Odcinek inflancki

Podział Łotwy na cztery historyczne krainy w 1922 roku
(opracowanie autora)

Odcinek inflancki

Granica na Dźwinie po 1660 roku (granice: 95 km i 195 km)
(opracowanie autora)

Odcinek inflancki

Prawdopodobny podział na terytoria plemienne w XIII wieku
(opracowanie autora)

Odcinek inflancki

Granica na Dźwinie po 1660 roku (granice: 95 km i 195 km)
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

Mapa ruskiego odcinka Dźwiny do 1500 roku
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

Mapa ruskiego odcinka Dźwiny do 1563 roku
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

Mapa ruskiego odcinka Dźwiny w 1570 roku (8 km)
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

Mapa ruskiego odcinka Dźwiny w 1582 roku (45 km)
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

Mapa ruskiego odcinka Dźwiny w 1619 roku (50 km)
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

Mapa ruskiego odcinka Dźwiny w 1634 roku (124 km od ujścia rzeki Dobryszycy i rzeki Barłowki na północy do miejsca zwanego Kozina na południu)
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

Mapa ruskiego odcinka Dźwiny w 1667 roku
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

Mapa ruskiego odcinka Dźwiny w 1686 roku (45 km)
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

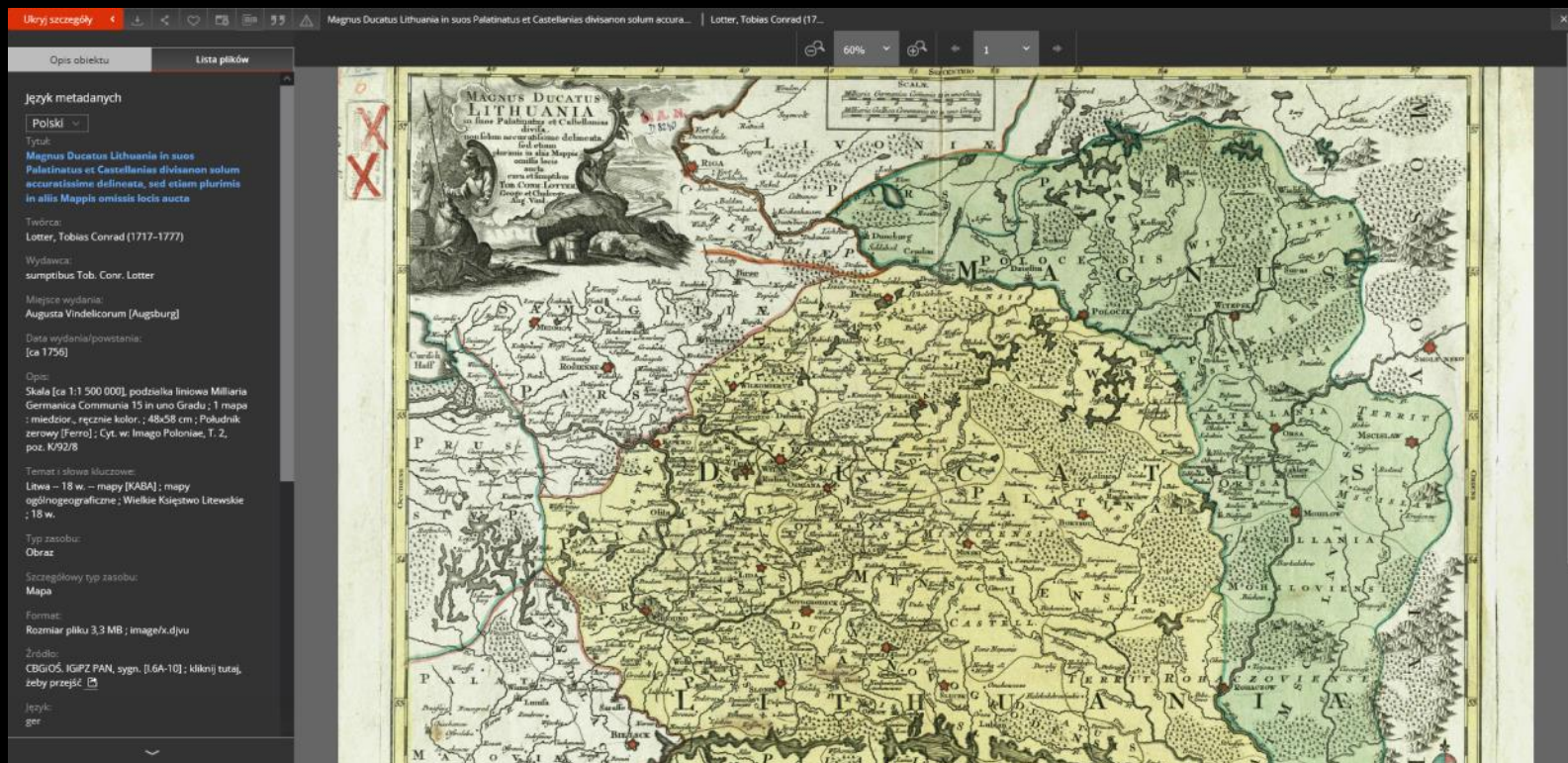
Mapa ruskiego odcinka Dźwiny w 1772 roku (225 km)
(opracowanie autora)

Odcinek ruski

[Rzeczypospolita – M.B.] ustępują niniejszym traktatem irrevocabiler [bezpowrotnie M.B.] na wieczne czasy bez powrotu, [...] resztę Inflant Polskich, iako też część Województwa Połockiego, z tamtej strony Dźwiny leżącego, także Województwo Witebskie, tak iż rzeka Dźwina będzie granicą naturalną między dwoma Państwami, aż po samą granicę właściwą, która oddziela Woiewodztwo Witebskie od Połockiego.

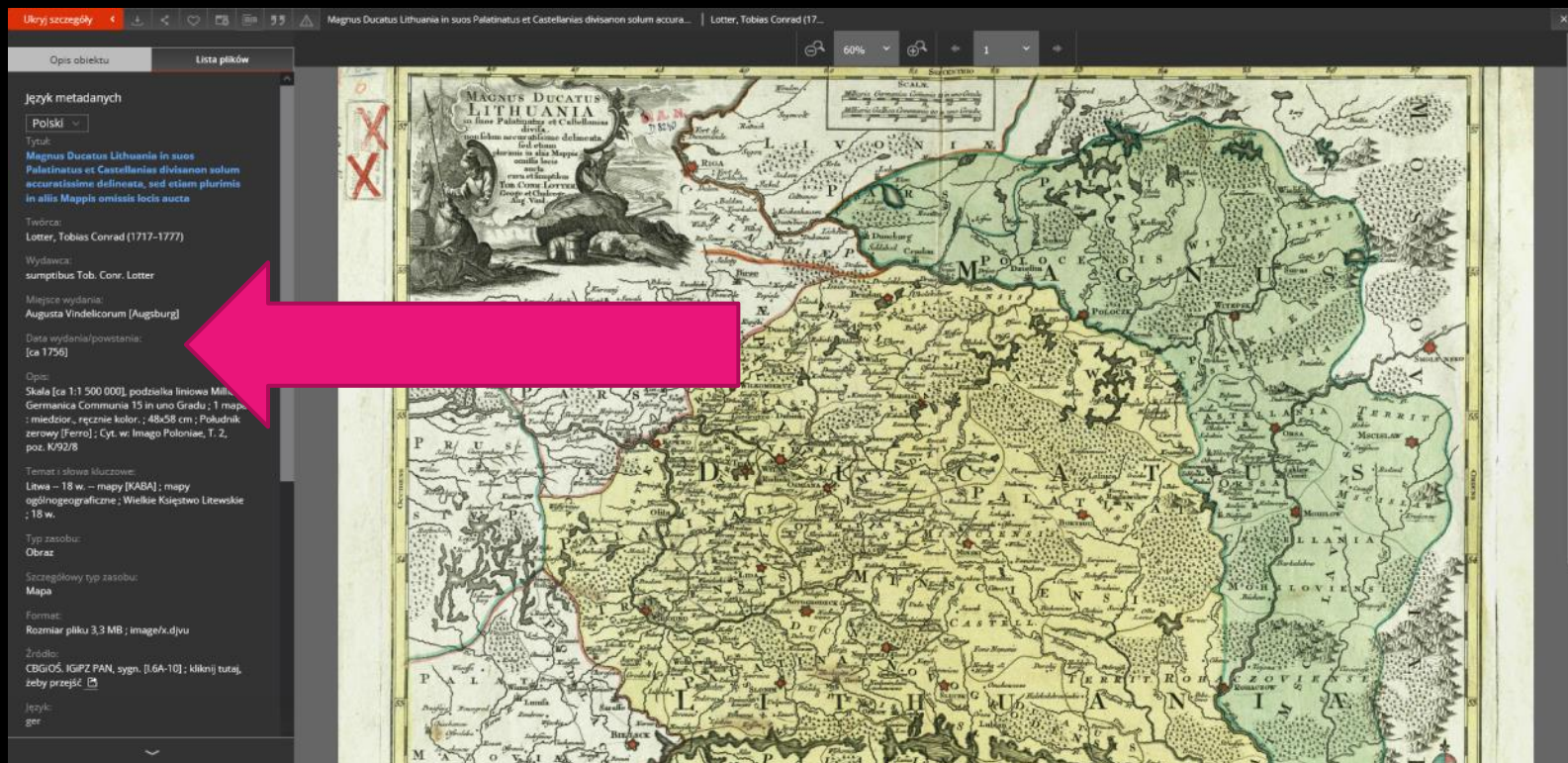
(Traktat, 1860, 24–25)

Odcinek ruski

Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego z około 1778 roku, ukazująca granice I zaboru z 1772 roku (Lotter, [1756])

Odcinek ruski

Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego z około 1778 roku, ukazująca granice I zaboru z 1772 roku (Lotter, [1756])

Odcinek ruski

Data wydania/powstania:
[ca 1756]

Mapa Wielkiego Księstwa Litewskiego z około 1778 roku, ukazująca granice I zaboru z 1772 roku
(Lotter, [1756])

Cel

- Jak wygląda podstawa źródłowa i literaturowa tematu?
- Jak prezentuje się rzeka Dźwina na starych mapach?
- Jak kształtowała się granica na rzece na inflanckim odcinku?
- Jak kształtowała się granica na rzece na ruskim odcinku?

Cel

Odcinek inflancki

- 290 km (1561–1629) przez 68 lat
- 95 km (1629–1795) przez 166 lat
- 190 km (1561–1795) przez 234 lat

Odcinek ruski

- 255 km (1772-1793) przez 21 lat
- 45 km (1582–1619 i 1686–1772) przez 37 i 86 lat, w sumie 123 lata

Cel

- Jak granica na rzece Dźwinie prezentuje się na tle granic na Dnieprze, Dunaju, Wiśle i Wołdze?
- Dniepr – ponad 100 km (1667-1772) przez 105 lat
- Dunaj – około kilkuset kilometrów przez cały okres nowożytny
- Wisła – około kilkudziesięciu kilometrów (Goczałkowice–Oświęcim) i (ujście Osy–Kwidzyna) przez cały okres nowożytny
- Wołga – brak granicy

Bibliografia

- [Benevantino, M.] (1507). *Tabula Moderna Polonie, Ungarie, Boemie, Germanie, Russie, Lithuanie*. München, Bayerische Staatsbibliothek, BSB-ID 1494506. Niemcy.
- Blaeu, W. J., Makowski, T., & Gerritsz H. ([1635]). *Magni Ducatus Lithuaniae, caeterarumque regionum illi adiacentium exacta descriptio. Excudebat Guilhelmus Janssonius*.
<http://195.187.71.2/ipac20/ipac.jsp?profile=geogpan&index=BOCLC&term=xx002435787>.
- Blaeu, W. J. ([1659]). *Geographia Blauiana*. [Juan Blaeu].
<https://archive.org/details/A215135144MC/page/n63/mode/2up>.
- Česnulevičius, A. (2003). Rozwój kartografii Litwy od czasów starożytnych do pierwszej połowy XX wieku. *Polski Przegląd Kartograficzny*, 35(1), 185–190.
- de Cusa, Nicolas. (1491). *Quod picta est parva Germania tota tabella...* Eystat.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:%C3%84lteste_Deutschlandkarte.jpg.
- Dogiel, M. (1758). *Limites regni Poloniae*. Druk. Pijar.

Bibliografia

- Dokument traktatu pokojowego sporządzony przez posłów najjaśniejszego króla Polski. (1988). In A. Possevino. *Moscovia*, A. Warkotsch (trans.) (pp. 233–241). Pax.
- Dokument traktatu pokojowego sporządzony przez posłów wielkiego księcia moskiewskiego. (1988). In A. Possevino. *Moscovia*, A. Warkotsch (trans.) (pp. 225–233). Pax.
- Dominiczak, H. (2011). *Dzieje kresów i granicy państwa polskiego na wschodzie od czasów najdawniejszych do roku 1945*. Adam Marszałek.
- Filiushkin, A. I., & Kuz'min A. V. (2017). *Kogda Polotsk byl rossiiskim. Polotskaia kampaniia Ivana Groznogo 1563–1579 gg*. Russkie Vitiazi.
- Gastaldi, G. (1548). *Prussia e Livonia nova*. Giambattista Pedrezzano.
<https://www.digar.ee/arhiiv/en/nlib-digar:44036>.
- Godziszewski, W. (1934). Granica polsko-moskiewska wedle pokoju polanowskiego 1634 (z dwiema mapami). *Prace Komisji Atlasu Historycznego Polski*, 3, 1–98.
- Homann, J. B. ([1710-1715]). *Dvcatvum Livoniae et Cvrlandiae cum vicinis Insulis Nova Exhibitio Geographica*. editore Ioh. Baptista Homanno.
<http://195.187.71.2/ipac20/ipac.jsp?profile=geogpan&index=BOCLC&term=xx002908196>.

Bibliogarfia

- Jakovļeva, M. (1999). Robežas un administratīvais iedalījums Latvijas teritorijā 16. gs. otrajā pusē un 17. gs. In A. Caune (Ed.), *Latvijas zemju robežas 1000 gados* (pp. 91–130). Latvijas Vēstures institūts.
- Jakovļeva, M. (2001). Territorium und Grenzen des Herzogtums Kurland und Semgallen im 16. und 17. Jahrhundert. In E. Oberländer (Ed.), *Das Herzogtum Kurland 1561–1795. Verfassung, Wirtschaft, Gesellschaft* (vol. 2, pp. 69–104). Verlag Nordostdeutsches Kulturwerk.
- Jakovļeva, M., & Mieriņa Austrā. (1999). Robežas un administratīvais iedalījums Latvijas teritorijā 18. gs. In A. Caune (Ed.), *Latvijas zemju robežas 1000 gados* (pp. 131–146). Latvijas Vēstures institūts.
- Lotter, T. C. ([1756]). *Magnus Ducatus Lithuania in suos Palatinatus et Castellanas divisanon solum accuratissime delineata, sed etiam plurimis in aliis Mappis omissis locis aucta*. sumptibus Tob. Conr. Lotter.
- Makaraŭ M. D., Latuškin A. M. (2022). Karta Infliantaŭ 1560 h. z fondaŭ Nacyjanaĭnaha Histaryčnaha Archiva Bielarusi. *Archivaryus. Zbornik navukovykh paviedamlienniaŭ i artykulaŭ*, 20, 15-20.
- Makowski, T., & Blaeu W. (1635). *Magni Ducatus Lithuaniae*.
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Magni Ducatus Lithuaniae Main .jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Magni_Ducatus_Lithuaniae_Main.jpg).

Bibliografia

- Małow, A. (2010). Dokumenty polsko-rosyjskiego rozejmu zawartego 11 (1) XII 1618 r. we wsi Dywilino, *Wschodni Rocznik Humanistyczny*, 2, 7–100.
- Mattiesen, H. (1957). Gebiet und Grenzen des Herzogtums Kurland 1569–1795, *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas*, 1/2, 198–205.
- Mieriņa, A. (1999). Latvijas administratīvais iedalījums (1918–1940). In A. Caune (Ed.), *Latvijas zemju robežas 1000 gados* (pp. 210-240). Latvijas Vēstures institūts.
- Mieriņa, A. (1999). Latvijas valstu robežas (1918–1940). In A. Caune (Ed.), *Latvijas zemju robežas 1000 gados* (pp. 182-209). Latvijas Vēstures institūts.
- Nagielski, M. (2012). Przebieg granicy wschodniej W. Ks. Lit. z Moskwą w XVI–XVII wieku ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia strategicznego Bramy Smoleńskiej. In W. Rezmer (Ed.), *Od armii komputerowej do narodowej* (vol. 4, pp. 27–63). Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.
- Natanson-Leski, J. (1922). *Dzieje granicy wschodniej Rzeczypospolitej. Część 1: Granica moskiewska w epoce jagiellońskiej*. Książnica Polska Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych.

Bibliografia

- Natanson-Leski, J. (1930). *Epoka Stefana Batorego w dziejach granicy wschodniej Rzeczypospolitej*. Nakł. Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.
- Natanson-Leski, J. (1964). *Rozwój terytorialny Polski. Od czasów najdawniejszych do okresu przebudowy państwa w latach 1569–1572*. Nakł. Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.
- NN. ([1559-1560]). *Karta Infliantaŭ* (F. 594, 3, ark. 237, adw. 238). Nacyjanaĺny histaryčny archiŭ Bielarusi, Biaĺoruś.
- Oberländer, E., & Keller V. (Eds.). (2019). *Kurland. Vom Polnisch-Litauischen Lehnsherzogtum zur Russischen Provinz. Dokumente zur Verfassungsgeschichte 1561–1795*. Ferdinand Schöningh.
- Pacta Subiectionis Wilna, 28. November 1561. (2019). In E. Oberländer, & V. Keller (Eds.), *Kurland. Vom Polnisch-Litauischen Lehnsherzogtum zur Russischen Provinz. Dokumente zur Verfassungsgeschichte 1561–1795* (pp. 54-71). Ferdinand Schöningh.
- Portanius, J. (1573-1578). *Livoniae nova descriptio*.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:LIVONIAE_NOVA_DESCRIPTIO_1573-1578.jpg.

Bibliografia

- Portanius, J. (1592). *Livoniae nova descriptio*. In A. Ortelius (Ed.), *Theatrum orbis terrarum* (between pp. 95-96). Officina Plantiniana.
<https://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/publication/30580/edition/41208/content>.
- Ptolemaios, K., Fries L., & Trechel G. (1541). *Europae tabula octava: continet Sarmatiam Europae & Tauricam Chersonesum*. [Hugonem à Porta].
<https://www.digar.ee/arhiiv/en/graphics/7207>.
- Strubycz, M., & Mercator G. (1589). *Magni Ducatus Lithuaniae, Livoniae et Moscoviae Descriptio cum privilegio*. Marcin Kromer.
<https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:964/15400>.
- Szaniawska, L. (1993). *Sarmacja na mapach Ptolemeusza w edycjach jego „Geografii”*. Biblioteka Narodowa.
- Traktat między Najiaśn. Krolem Imcią y Najiaśnieyszą Rzecząpospolitą Polską y Najiaśnieyszą Imperatorową całej Rosyi. (1860). In *Volumina Legum* (vol. 8, pp. 21–29). Nakładem i drukiem Jozafata Ohryzki.
- Zwischen Schweden und Polen wird ein Stillstand auff 6. jahre auffgerichtet. (1633). In *Theatreum Europeum* (vol. 2, pp. 67–69). Matthäus Merian.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

Mariusz Balcerek

ORCID: 0000-0002-1007-8042

<https://www.researchgate.net/profile/Mariusz-Balcerek>

Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu

Książnica Kopernikańska w Toruniu